

سر مقاله

زمین نقطه آغازی برای اوج گرفتن در مسیر سعادت و عروج به درگاه قدس ربوبی است و راهنما و راهبر در این اوج و عروج تنها ذات مقدس اوست. حکمت و عطوفت او باعث شد، راهبرانی درونی و بیرونی را برای دستگیری و همراهی انسان خاکی فرو فرستد تا او را در سرزمین فراموشی‌ها، از غفلت برهانند و مسیر اوج و عروجش را نور افشانی کنند تا در جهان تاریک، راه را گم نکند.

راهبر بیرونی پیش از عروج خویش، ثقل اکبر و اصغر را جانشین خود قرار داد و مفسر ثقل اکبر را همان ثقل اصغر معرفی کرد تا زمین از حجت خالی نباشد. ثقل اصغر در زمان زندگانی ۲۵۰ ساله خویش به عنوان امام ظاهر، با قول و فعل و تقریر، مسیر سعادت و هدایت را بیان کرده، فقه و اصول و اخلاق و عقاید و دیگر علوم اسلامی را پی‌ریزی نمود؛ اما ستم ستمگران و جهل ستمدیدگان، باعث جدایی بشر از ثقل اصغر، همان کلید ورود به ثقل اکبر و پایه‌گذار علوم اسلامی شد.

پس از غیبت ثقل اصغر، تنها باید با تفقه در احادیث باقیمانده از او، دریای بیکران معارف او را یافت و از آن خود را سیراب کرد و به دنبال دستیابی به حجت بود؛ اما آیا می‌توان هر حدیثی که به او نسبت داده شده را بر دیده نهاد؟ همو فرمود: حدیثی که با ثقل اکبر همسو نباشد، بیهوده و باطل است و راویانی را به علت دروغ بستن بر خود، لعنت نمود و راویانی مانند یونس بن عبدالرحمن و عثمان بن سعید را توثیق کرده و قول آنان را قول خویش خواند. بدین‌روی عقل سلیم تمسک به تمام احادیث نقل شده از او

را شایسته نمی‌داند و بنای عقلا یا سیره متشرعه، تنها احادیث نقل شده توسط راویان ثقه را شایسته اعتماد می‌بیند.

هر چند تلاش خستگی ناپذیر عالمان قرون نخستین، موجب پیرایش مجامع حدیثی از پاره‌ای از روایات جعلی و دروغین شد؛ اما باز نمی‌توان مدعی حصول علم یا اطمینان به صدور تمام روایات شد.

تمام این نکات، به روشنی نشانگر شدت نیاز به علمی برای شناخت راویان ثقه از ضعیف و روایات صحیح از سقیم است که علم رجال، این رسالت سنگین را بر دوش می‌کشد. تلاش وافر ائمه رجال در آغاز غیبت کبرا و علامه حلی و ابن داود در قرن هشتم، همچنین بازآفرینی رجال توسط عالمانی مانند استرآبادی در منهج المقال، تفرشی در نقد الرجال و اردبیلی در جامع الروات و اتقان این علم به دست وحید عصر، مرحوم بهبهانی و ادامه مسیر توسط صاحبان تنقیح المقال، منتهی المقال، قاموس الرجال و دیگر کتب و کمال این مسیر با کتاب بی‌نظیر و گرانسنگ معجم رجال الحدیث، همگی نمایانگر تاریخ کم‌نظیری برای این علم مهم، اما مهجور است. در زمان حاضر، آیت‌الله العظمی شبیری زنجانی رحمته‌الله به عنوان فقیه مدقق و رجالی متبحر، بار علم رجال را بر دوش کشیده و گام‌های زیادی را در تکمیل مسیر پیشینیان برداشته است.

مدرسه فقهی حضرت امام محمدباقر رحمته‌الله می‌کوشد با انتشار نشریه «پژوهش‌های رجالی» با استفاده از سرمایه مباحث رجالی آیت‌الله العظمی شبیری زنجانی رحمته‌الله و خلف صالح ایشان و دیگر دانش پژوهان رجال، گام‌هایی را به هدف رفع مهجوریت از این علم و تکمیل تلاش پیشینیان بردارد. امید آنکه، در این مسیر مشمول عنایت و توفیق خداوند متعال باشیم و نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و ائمه معصومین علیهم‌السلام ما را در این مسیر راهبری و راهنمایی کنند.

ابوالقاسم مقیمی حاجی

سردبیر

پژوهش‌های
رجال

سال اوله شماره ۱، سال ۱۳۹۷